

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Корто пошти. ш.адн. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рухомісіа не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 500 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр.,
Італії 750 л.і., Німеччині 750 м.к.,
Швейцарії 3 ш. фр., Чехо-
словаччині 20 ч. к., Румунії 150
л.ей, Болгарії 750 л.і., Австрії
750 ш. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Швець знай своє шевство...

Берлін, 3. серпня 1929.

Боже, хороши мені від моїх
приятелів, бо від ворогів я сам обо-
ронуся.
Бісмарк.

Анрі Барбюс тішиться світовою славою. По-
го книжки читають сотні тисяч, якщо не мільони
людей. Той слави, що її має на всьому світі Бар-
бюс навіть в тисячній частині не мав наш старий,
розумний Григорій Квітка. На початку оповідан-
ня Квітки про „Салдзатський портрет“, стоїть
мotto: швець знай своє шевство, а я кравецько не
мішайся. В цьому вислові криється глибока му-
дрість. Його знав у нас кожний гімназист з пла-
тої класи. Але випадок Барбюс і поширення во-
го роману війсьній доказ, що мудрість не все ті-
шиться популярністю. Коли Основ'яненкова
мудрість була скрізь так поширена як книжки
Барбюса, на світі було б менше лиха. Було би пе-
редовим порядком. Во всякий знав би: швець
знав своє шевство, а я кравецько не мішайся.

Добре є, коли політики читають і шанують
поетів. Але немає нічого страшнішого, як поет,
що робить політику. З цього добра ніколи не бу-
ває. Приклади? Їх не треба шукати далеко. Бува-
ло таке і поміж нами: писав оце чоловік романи,
тішився своєю письменницькою славою, чесністю
зі собою проповідував, шанованим громадянином
був у своїм фаху, одним словом, усе було, як
зажух, „честь — честь“. Але коли поет пе-
рестав бути чесним зі собою і смочив у політику,
тоді почалася абракадабра. Він такого вам накоїв
у політиці, що ніяк у ній не можна було пізнати,
що салдзатський портрет, а що церковна нежа.
Отаке в Барбюсом. Написав він колишній роман:
„Дело“ — а люди так і не нахвалитися. Що я
скажу, арочно написано. Потім, підчас великої
війни написав анон книжку і назвав її „Огонь“.
І знов люди не нахвалитися. Справді-бо, чоло-
вік своїм пером просто в точку потрапляє, без-
межну грозу і страхіття війни малює, совість
людську трісе і будить. — Подурилі ви — мо-
жана — люди добрі, за що божевільні перерізу-
єтеся? І який чоловік при своїм пері залишався,
якщо тільки людську совість пильнував та ідеї
свої людям в маси кидав, їх реалізацію практич-
ним людям залишаючи — все було б добре і гар-
но. Але ні, він сам у практичну політику поліз,
та ще в додатку в — українську. Горе нам та!
Тільки, не вибачтеся нам ніяк з політики поетів.

Виявляється, Анрі Барбюс великий при-
хильник українців. І то один з тих приятелів, до я-
ких акраза пасує наведене повище кривате слово
Бісмарка. Це є ті приятелі, які нам роблять за
кордоном опінію, акраза ті люди, що своєю робо-
тою усталюють у широких масах все те, що ду-
мають про нас чужинці. І який не гуманий Бар-
бюс, світ так і не знав би, що в нинішніх тяжких
часах живе всеякже одна нація на світі, неначе
є Бог за дверми, і то українська. Вона така ша-
сласна, що її щастя краю немає. Словом, отой ана-
літичний Охрім чи Іван з одного оповідання Квіт-
ка, якому доля все приносить, чого тільки собі
чоловік забажає. А та щаслива доля в нашому
нападу, не — більшовики.

Більшовики видають в Берліні один місяч-
ний під фірмою: „Визволення Союзу Приятелів Ра-
дянської Унії“. В отім-то бюлетені за місяць сер-
пня ц. р. що його читають тисячі людей, Анрі
Барбюс розповідається в одній статті за украї-
нську справу. Стаття називається: „Національні
меншости в РСР“. Звідтіля довідуємось про усе
наше щастя і радянські благодаті, бодай оскільки
мова про національну сторічку питання.

Що в українці? Як їх бачить Барбюс? Це в
оцінках „меншости“. Ніла справа зводиться
у його до з'ясування проблеми „про трактуван-
ня расових меншостей серед модерних націй“.
Та „модерна нація“ це в цілості Росія а ми —
в „расові меншости“. І добродія Барбюс, ви-
являючи з такого валоження, що ми „расова мен-
шости“, обмежується в дальшому до з'ясування
того, як ті „расові меншости“ будуть трактовані
в капіталістичній, а як цілком інакше в комуні-
стичній системі. Розуміється, капіталістам пона-

Хто любить свою жінку й свої діти

для кого не є байдужою будучність рідні і
його власна, той складає свої ошадности в

T-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“

Львів, вул. Руська ч. 20.

дав багато дечого страшного від політика Барбю-
са; усе тут брутальність, усе тут вивис, усе тут
неволя, утиск, експлуатація. По цим боці капі-
талістичної межі — ми бачимо в страшнім пове-
щенні такі „расові меншости“ в Трансильванії,
в Добруджі, Македонії. А потім йдуть „бесараб-
ська расова меншости“ і „рутенські провінції
Польщі“. Це все ще не Україна. Україна почина-
ється щойно по той бік капіталістичної межі
в РСР. І по той бік починається також рай.
Найперше було пекло. За царату, в той час, коли
„провінції“ Україна, Польща і Грузія були віт-
лені силою зброї до старої російської Імперії.
Відколи в 1917 р. перебрала владу в свої руки
„російський пролетаріат“ і відколи 30. грудня
1922 р. в отій „гравдіозній даті сучасної історії“
засновано РСР — від тоді справа зайшла так да-
леко, що „расові меншости“ поробилися навіть
„самостійними республіками“. Самостійними
застільки, що Г. Барбюс має навіть досить смі-
ливості твердити „що устрія РСР. в 1923 р. дав
справжнє право окремим республікам виступити
в Радянського Союзу, якщо вони тільки собі
цього бажають“.

Далі Барбюс зясовує „гідну подяву політи-
ку, яку він має нагоду сідкувати власним очи-
ма“ по відношенні до усамотієних осяг „расо-
вих меншостей“. Тут є мова і про Раді Націо-
нальностей, про яку зрештою довідуємось ро-
зстріленим друком, що „її роля є рівнорядна з ро-
лею Центрального Виконавчого Комітету
РСР“. „Ми бачимо — каже Барбюс — ріжницю
поміж радянською системою й цією системою, що
її приворожують капіталістичні потуги. В цьо-
му останньому випадку ми бачимо пілий, утиск
і експлуатацію; в радянському випадку ми бачи-
мо кооперацію, союз на рівнорядних підставах,
союз, який кожному з учасників приносить ці-
лий ряд привілеїв. Все це не приносить також
тих шкід і рис характеру, які є прикметні всім
анексї. Культура, традиції, етнічна особистість
теронів і країн є не тільки свободні, але і підри-
мувані, осмілювані й збагачувані; ще ніколи ми не
бачили національного й релігійного відродження
в тих розмірах, що їх можемо бачити в Радян-
ським Союзі“. Кидуючи весь час комуністичні
громи на „бесіляську денационалізацію“ „расо-
вих меншостей“ в капіталістичнім світі, а в цьо-
му числі „денационалізацію рутенських провінцій
у Польщі“ — гуманий Барбюс каже, „північ со-
ціологія“, щоби йшли й дивилися, як розв'язу-
ється ті проблеми в РСР. Во усе тут щастя,
хліб, іртіан, узбеки, чуваші, татари, самодї, камча-
дали, донари — і також „расова меншости“:
українці.

Так нас бачить Анрі Барбюс. Він рішає й за-
являє урбі ет орбі, що українська проблема ось
так „щадливо розв'язана“. Він, Барбюс, великий
приятель українців. Ті річи читають тисячі. І
як вчора Московія дбала за те, щоби за кордо-
ном української проблеми взагалі не було, так
теж нині Московія дбає, щоби вбачати людям в
моєм, що українська проблема „дуже розв'язана“,
отже нема про що говорити. Вірючи, що „пробле-
ма розв'язана“, бо бачив він це все „своїми влас-
ними очима“, Барбюс дивується потім, як це так
заводіть по гапуному дїтєсь, що поміж людьми
вибухають війни й люди себе перерізують. Це
заводіть буває з того, коли люди впавають у річи,
яких вони не знають і не розуміють, але проте
мають претенсії про них авторитетно говорити.
Боїмося за Барбюса, щоб йому з усім „знавчим“
справу ще раз не прийшлося писати книжки:
„Огонь“. Бо вигада в тих випадках не людська
совість, але завсіди така „політика“, як він ро-
бить. Краще було б для него пильнувати свого
копнта. Дійсно слід нам молитися: „Господи,
спаси нас від наших приятелів!“

Зеном Пеленський.

Фелібризм і будуччина Франції.

(Лист з Франції.)

Лівоніон, 3. VIII. 1929.

Цей рік в історії провансальського релеса-
су є сутю ювілейний. 25. березня минуло 15 років
від смерті Ф. Містрала. З цієї нагоди у тижні
відбулися великі свята „фелібрі“ з відкриттям
пам'ятника на могилі геніального провансаль-
ського кобара. На 26 березня припали соті роко-
вини народження Ф. Ауганеля, видатного поета,
що належав до славетної неопровансальської „трі-
ади“ в Руманон та Містралем. Літом микає літ
столиці від полам архітектури Містрала та ново-
провансальського письменника, славетної —
„Mireio“. Врешті на весну цього року припали
75 роковини засновання дуже цікавого неопро-
вансальського товариства „фелібрі“, що відгра-
до каменарську ролю не лише в історії неопро-
вансальського відродження, але й причинилося
чимало до пробудження цілого півдня Франції,
станши вихідною точкою мистецького та літер-
атурного відродження поодиноких провінцій Фран-
ції, а відтак причинившись до повстання дуже
цікавого регіоналістичного руху, метою якого є
перебудова французької держави в антицентра-
лістичнім напрямі, а саме в дусі децентралістич-
ного федералізму й автономізму.

Таким чином неопровансальський рух знач-
на виходить поза межі власного народу і краю.
І в тому лежить його чимале покищо потенцій-
не значіння для всієї Франції.

Прованс з позволенних провінцій Франції
перший прокинувся. Це прозвучало, беручи під у-
вагу великі історичні та культурно-національні
традиції цього краю. Але сльом за Провансом
та під впливом його національного пробудження
почали прокидатися та усвідомлювати свою
краєву й історичну чи національну відрубність
також інші провінції Франції: Бретань, Ельзас-
Лотарингія, Нормандія і т. д.

Спочатку, як і скрізь по всій Європі перед
сто роками, — це була передовсім етнографічна
і фольклорна романтика. Захоплення своєрід-
ним краєвим побутом; любов до власного „pa-
tois“ — себ-то місцевой мови тощо.

Згодом, коли париський централізм і депар-
таментська піведація мертвом колодом лягли на
живий розвиток цих країн, починаючи шляхом
адміністративного мертвого бюрократизму дупи-
ти природний їх розвиток та господарський до-
бробут — з цієї романтики виникнув мусів по-
встати дуже прозаїчний протест, анслом якого
стали саме регіоналістичні прагнуння, а згодом
і рух по цілій Франції.

Париж ставиться до всіх цих проявів краєво-
го пробудження з лїно централістичними дома-
ганнями все ще байдуже, а [іноді навіть] глумливо,
як це, напр. дуже маркантио виявилось цього ро-
ку анслом підчас великої дебати з приводу ельз-
ас-лотаринського автономізму і коли кожна
агадка про аналогічні прагнуння в Бретані
чи в інших провінціях Франції, переважно зу-
стрічалася в гомеричним сміхом з боку значної
більшости паризьких публіцистів.

Це наочний доказ, як Париж, привичний
до своєї гегемонії у Франції, не може і не хоче
прозримати цих нових, здорових течій у лоні фра-
нцузької держави, єдино при допомозі яких вона
зможе відмоделитися і без здійснення домага-
нних, вона засуджена на повільний занепад зна-
сідок централістичного марзму.

Великою заслугою Ф. Містрала — буде за-
жати те, що він ніколи не замикався в рамках
самого лише Провансу, що справу національного
відродження власного народу і батьківщини —
він поставив на широку базу перебудови всієї
французької держави у дусі модерного децентра-
лізму, сам приймаючи під цим оглядом відому
федералістичну доктрину Прудона.

Ось чому і програмово автор безсмертної
„Mireio“ ніколи не був сепаратистом, політично
орієнтувався на майбутню федерацію латин-
ських народів, як на початок на шляху до Спо-
лучних Лежан Європи, які він уявляв, за-

редбачав інтуїцією поета і неохотно вірив у скорше чи пізніше їх здійснення.

Власне ця ідеологія Містрала поклала єдине тавро на весь провалсальський рух і виводила регіоналістичні прямування у теперішній Франції. Ці рухи свідомо не хочуть нікити Франції. Навпаки, навіть всупереч волі Париза і пануючої нації вони прагнуть зробити з неї нову Швейцарію.

Безпідставна утопія! — можна легко сказати на адресу камейнів французького регіоналізму. — Але не слід забувати, що вся людська історія йшла та дла шляхами подібних утопій і що зокрема наша доба, це доба великих утопійних досягнень.

О. І. Бочковський.

Маргарита Бонфільд.

Перший жіночий міністр в Англії.

В „Нає Фрає Прессе“ находимо цікаву статтю панни Маргарити Бонфільд, яка є в уряді Мекдональда міністром праці. Крім того вона належить ще до тайної державної ради і є членом кабінету міністрів. Приналежність її до тайної ради означає її участь у стислішому уряді Англії. Кілька літ тому навіть найсміливіші феміністки не могли би мріяти, що яканебудь жінка може дійти до такого становища. А тепер в „консервативній“ Англії його має не жінка навіть, а панна.

Лише партія праці може похвалитися тим, що має відповідно кваліфікованих жінок до найвищих державних урядів. Панна Бонфільд здобула свою позицію наслідком довголітньої праці в професійному рухові; вона сама здобула свою освіту й брала визначну участь в інтернаціональних конгресах професійних союзів.

Її батько був робітником на фабриці коронок в західній Англії. Маючи 11 років панна Бонфільд мусила кинути науку й протягом року помагала вчителів в догляді над дітьми. В 13 літ вона пішла на науку до крамниці в одному провінційальному місті. Пізніше вона приїхала до Лондону, де теж працювала довгий ряд літ, як продавачка по крамницях. Тут вона бере дуже діяльну участь у професійному рухові і в 1898 р. стає другою секретаркою союзу крамничних продавців; цей уряд вона займає аж до 1908 р. Тут довелося їй разом з цілим професійним союзом пережити величезну боротьбу. Великі англійські крамниці мали звичай давати своїм службовцям харч та мешкання і в ім'я „моральності“ тримали їх під гострою контролею. Це не перешкоджало однак брати зі службовців надмірну плату, а дітятам давати ключ від брами, щоб вони могли заробляти собі на вулиці. Власне з огляду на цей „заробіток“ і обчислювано дітятам висоту їх заробітної плати в крамницях. Все це треба було перебороти. Треба було стягнути жінок та дічат до професійного руху. В цій області панна Бонфільд була одною з найавантійшій піонерок.

Протягом останніх років, аж до теперішніх виборів до парламенту, була вона найвищим жі-

нечим урядником союзу некваліфікованих робітників та союзу комунальних робітників і робітниць.

Коло 1894 р. вона почала працювати також у політиці й пристала до незалежної партії праці, що була попередницею теперішньої партії праці. Тут вона протягом ряду літ була членом адміністраційної ради партії.

До парламенту її вибрано вперше в 1923 р.

Гегемонія Америки.

Великанська економічна перевага Злучених Держав Північної Америки.

Урядові оголошення статистичних даних Злучених держав Північної Америки через „Chamber of Commerce“, торговельну палату в Вашингтоні, дають безперечно притоку до того, щоб економісти й уряди всіх держав світу глибоко застановились над нечуванним економічним розвитком тих-же Злучених Держав і поставили собі до рішення питання: „Камо грядем?“

Злучені Держави Північної Америки, назавжди коротко Америка, займає одну чотирнадцяту (1/14) частку всього земського простору, а мимого того з загальної продукції на цілій земській кулі припадає на неї 40 відсотків, т. є. дві п'яті (2/5) частин!

50 проц. всіх сирівців торгу переробляє Америка. Статистика привозу виказує подивугідні маси привезених сирівців. Куба достарчає цукор, Італія й Іспанія оливу з оливок, Африка золото, Східні Індії кавчук і т. д. Але все це є лише доповненням того, що Америка сама має з сирівців, якими може покрити 75 проц. всієї своєї продукції.

Посівної площі під збіжжя Америка має найбільше зі всіх держав землі, бо кругло 391 мільонів акрів (1 акр — 0.405 гектара); тому й не дивно, що в 1926 р. випродукувала 62 проц. кукурудзи, а 2 2 проц. пшениці всієї світової продукції тих збіжж.

Зі своєю продукцією бавовни стоїть Америка на першому місці. В 1926 р. випродукувала 55 проц. того так важкого матеріалу з продукції цілого світу, а далась випередити Англії лише в ткацькій переробі, бо ткацькі фабрики Англії мали 57 мільонів веретен, підчас коли Америка була на другому місці з 38 мільйонами веретен.

Хоч у лісах Америки цілими віками управляли рабункову господарку, то всеж вона ще ніколи не похвалитися 52 проц. всієї земської залісності, а в додатку в останніх часах уряд енергійно береться до раціональної лісової господарки.

Зпоміж усіх мінеральних скарбів підземелля найважливішу роль в світовім господарстві грають залізні руди, з яких виробляється залізо і сталь. Але й під тим оглядом Америка знаходиться в дуже шасливім положенні зі своїми рудокопнями. В 1926 р. випродукувала вона кругло 38 і пів мільонів тон сирого заліза т. є. 51 проц. світової продукції, а стали 48.2 мільйонів тон, т. є. 53 проц. світової продукції.

Річною продукцією камінного вугілля 600 мільонів тон стоїть Америка на першому місці. Щоби мати поняття про велич цієї продукції, треба її порівняти з продукцією Німеччини напр. в 1927 р., коли то на репараційний довг Форсманно видобування вугілля і всього видобуто 245 міль. тон, а Англія в тім-же році через страйки до провадила лише до 120 мільйонів тон.

Свою нафтовою продукцією займає Америка перше і домінуюче місце в світовій продукції, яка виказала в 1926 р. 1090 мільйонів барелів, а чого на Америку припало 771 мільйонів, т. є. 70 проц. Вправді знавці оцінюють, що така інтензивна продукція може вичерпати скоро підземні запаси нафтової „княжчини“ з нафтових піль самої Америки, однак не виключене, що можуть там викрити ще нові поля. А зрештою Америка горючаку старається здобути й по інших частих світу нафтові поля. Наслідком того поставали і повстають конфлікти інтересів головне з Англією у Венесуелі, Персії, Мезопотамії та інших краях.

З огляду на використання моторичних сил вугілля, нафти, електрики, води, може Америка після обчислень славного економіста Гаррета похвалитися надзвичайним успіхом. Цей економіст порівняв, скільки т. зв. кінських сил припадало на початку цього століття на одного фабричного робітника, а скільки з кінцем 1927 р. і дійшов до висновку, що ця скількість подвоїлась; коли в 1901 р. на одного робітника припадало дві кінські сили, то в р. 1927 чотири. Пряміши, що одна кінська сила рівняється праці 10 робітників, то праця одного фабричного робітника, що послуговується машиною, рівняється роботі 40 робітників. Обчислюють, що машини в Америці заступають 370 мільйонів робітників.

При такій економічній перевазі Америки зрозуміло є ідея Бріана про економічну Панзропу. Загально відоме є таке економічне правило: чим більше господарське тіло — тим більший воно дає економічний ефект. Америка творить одно економічне тіло, а Європа поділяється на цілу низку економічних територій, строго від себе відмежованих митними кордонами. До того ж кожна територія на іншій ступені розвитку тієї економічності і культурним оглядом.

Ясно, що серед таких обставин неможливі ніякі успішні конкуренції Європи з Америкою, яка наміреною підвишкою своїх „охоронних“ мит хоче всякий привіз європейської продукції як не унеможливити, то бодай дуже утруднити та залити Європу своїми виробами.

На організаційному фронті.

Сокальщина.

В місяці липні докінчував посол Володимир Кохан визначену Повітовим Народним Комітетом Сокальщини низку районних віч. В доповненні до попередніх звітів відбув пос. Кохан віч 11. м. м. повітове віч в Беззі, а районне віч 28-го в Боратині. В дні 4-го серпня відбулося віч в Городиловичах.

Проф. ІВАН ОГІЄНКО.

Українська літературна мова XI-XVI століть.

(Продовження.)

II.

Виробленню української літературної мови дуже багато корисно сприяв той здоровий погляд на переклади св. Письма та богослужбових книжок, який панув у стародавній церкві: святым недоторканим текстом уважався тільки текст грецький, а на текст слов'янський дивилися лише як на недосконалий твір обмеженого людського розуму. Цей погляд дав для нас далекойдучі наслідки: кожний освічений писар, переписуючи якусь церковну книжку, постійно вносив до неї ті або інші зміни, найчастіше замінюючи мало-врозумілі болгарські слова та форми виразами арозумілими. Це акція привело до того, що на основі староболгарської церковної мови повстала нова не тільки літературна, але й церковна мова.

Ця нова середньо-церковно-слов'янська мова вже добре нам відома з XII-го віку, напр. з мови наших літописів, зі „Слова о полку Ігоревім“ і т. п. творів. В порівнянні з літературною мовою XI-го віку вона має багато відмін: словник її по-троху все наближається до живого словника українського народу; дані форми, особливо болгарські, по-малу виходять з ужитку. Мова цього часу, XII.—XIII. віків, звичайно залежить від того чи іншого виховання автора, — вона має більше або менше традиційних болгаризмів і залежності від міри перекладу автора церковною мовою.

В XII.—XIII. ст. по-троху закладаються різні канцелярії, напр. князівські, митрополітальні та єпископські. Виникає часта потреба писання тих чи інших актів живого життя. Мова старо-українських актів XII.—XIV. віків ще міцно тримається традиційної літературної мови, щоб-то основною її являється мова болгарська чи церковно-слов'янська; але до цієї традиційної основи по-малу входять, — де-далі все більше та сміливіше — й живі елементи української мови. Словник цих грамот звичайно має вже не багато болгарських слів, традиція тримається тут переважно в чужій правопісї, менше в деяких стародавніх формах.

Життя політичне, церковне та економічне з часом ускладнялося, а це й вело до повстання нових слів та до утворення зовсім нових термінів в цих ділянках практичного життя, яких уже не давала нам болгарська мова. Таким чином по-малу літературна українська мова відійшла від мови церковної, і різниця між ними з бігом часу росла надзвичайно помітно. На кінець XIV. століття виробляється зовсім нова українська літературна мова, яку бачимо не тільки по канцеляріях та в світських творах, але й в писаннях духовних осіб, — в літописах, в життєх святих та в деяких нових перекладах. Починають перекладати знову навіть деякі з давніших перекладів, настільки відчувалася тепер різниця між літературними мовами старою й новою. Стара асада, щоб літературною мовою була мова церковна, падає тепер досить помітно.

Появлення татар на українських землях і довга татарська неволя, спинивши більший культурний рух на підбитих теренах, тим самим до певної міри спинили й нормальний розвиток української літературної мови. Тільки чинники цього

не треба перебільшувати, бо те напруження народу, якого зазнав він від татарського нападу, сильно впливало на повстання нового словникового, що збільшувало різницю мови церковної від мови живої. Татарська неволя амушувала український наріз з одного боку до певного співжиття з новим завойовником, а з другого до частих міграцій, а це не могло не відбиватися на складі, скажемо, словника українського (яким входить до нього дуже багато татарських слів) та на деяких языкових змінах окремих українських місцевостей.

Прилучення українських земель — Чернігівщини, Поділля, Київщини, Волині та інших — до Литовської Держави в другій половині XIV. віку починає нову добу в історії розвитку української літературної мови. Повстають нові політичні й економічні відносини, точніше завзята боротьба за церковний центр, повстають зовсім нові з новими потребами канцелярії, а все те звичайно, веде до перетворення літературної мови, яка тепер сильно пориває свої й без того не великі зв'язки з мовою церковною.

У цей час виступає й зовсім новий чинник в історії української літературної мови — польський вплив. Про вплив цей розповідаю докладніше в іншому місці, тут лише підкреслюю, що початковий вплив польської мови найбільше відбивався на живій людській мові тих українських земель, що сусідували з народом польським, але вплив цей дуже мало помічався на мові літературній: помітні сади його рано бачимо на західно-українських землях і майже зовсім нема їх на землях східних.

Але стан цей сильно міняється з того часу, коли Україну інкорпоровано до складу Литовської Держави, а наляз з часу зєднання Литви з

Вражіння з Канади.

Делегат „Рідної Школи“ п. Лев Ясичук про свою поїздку до Канади.

Представник „Рідної Школи“ до Злучених Держав і Канади п. Лев Ясичук вернувся уже на днях в Канаді до Львова. Читачам „Діла“ буде цікаво прочитати вражіння пана делегата в Канаді, які ми колись за американськими українськими газетами. В короткому часі емоційно подати нашим читачам ширший опис пережитого і вражіння п. Ясичука в його одиорічного поїзду за морем. — Ред.

Я був — каже п. Ясичук — отсе перший раз у Канаді. Прегарний край. Від самої границі видається у вічі різниця поміж характером Злучених Держав і Канади. В Америці, великі оселі, міста, залізо, бетон, водні фабричні димари, дим; вся Америка „подротована“, ві „отрігана“, а міста до міста, вся вночі освітлена, а в містат світляна реклама світить очі, всюди безліч шкортних самоходів, що легко сувають по глянцевих дорогах; всюди стукіт, гамір, швидкість. А богацтво помітне на кожному проці — аж пригнітає мене, привикшого до вбогости. — В Канаді простір, зелень, ясне небо, воздух хрустально-прозорий, пшениці, сієні ба навіть хати в галицькою стріхою; декуди то я ноша така, яка була в Рідному Краю... ще недовго. Спокій, тиша та більша повільність. Схожість на Європу. Тут богацтво в численних високих, обемистих „елевей-горах“ пшеничних „пулів“. На всіх залізничних стаціях їх повно. Тут усе життя залежить від урожаю. На всіх лицах пробивається журба, бо була посуха до мого приїзду. Шойно я привіла зі собою дощ. Voi раділи, всі повторювали: Це падуть мільйони доларів. — І в Канаді і в Злучених Державах велич англо-американської культури з видимими аналами: прилюдними бібліотеками, різного роду численним школами, навіть університетами в таких провінціях, що мають заведні 600.000 душ (як от Альбертський університет в Едмонтоні). Всюди зародки великого господарства: в Злучених Державах фабричного, в Канаді різного.

Щодо українського життя в Канаді, то воно якимсь. Головними організаціями-осередками, в яких гуртуються найбільше українці є церкви: українсько-католицькі та православні (автокефальні). Помітна ривалізація між одною і другою. То наступ, то оборона, а одна й друга мусять побільше працювати для народу, підтримувати його національного духа, бо інакше симпатії маси відходять. В Злучених Державах оснувала українська імміграція свої „Союзи“, гордоші вважала, а в Канаді такими гордощами є „Інститути“, що литворють свідомий провід для народу в будучині. Тут української інтелігенції бога-т, вона свідомо, адебільша бере участь у громадському житті. Колиб можна їй щонабув закнучи то хіба те, що — як мені видалося — вона чи не завжди покладає ваги на Канаду як на українську провінцію. Я мав вражіння, що в Злучених Державах більше сентименту для старого краю, головне в старшій імміграції. — Школа чу-

жа тут і там. Зато парід творить її власними силами в Канаді, так, як у Злучених Державах. Це т. зв. „Рідні Школи“, в яких доповняється науку публичних шкіл — українознавством. Таких, шоби заступали державну — за виїмком Монреалю нема. В Монреалі є така одна, де вчать СС. Василіяни, кваліфіковані учителі. Я, на жаль, був там, коли вже почалися ферії. Я зауважив, що українські діти в шкільному віці, таксамо як у Злучених Державах, говорять по англійськи між собою (по містах). На фармерських хуторах мабуть ні, бо вони там відокремлені.

Організації в Канаді головне освітні, що при тому плавають і товариське життя. Б їх доволі, головне до більших містат. Між ними не все гармонія. По всіх містах в Народні Доми з іменами великих українських людей. Тепер іде змагання об'єднати ці Народні Доми в один Союз, але відразу створено ринці аж для двох таких Союзів. Преса по українськи друкувана — українська, хоч одні одних закидують піддержку чужим капіталом. Остеронь усього організуються більшовики, які в кожному місті мають великі, гарні „Робітничі Доми“. Національний табір — по мой думці — в Канаді сильніший. Коби тільки більше сконсолідований! Відчувається недовстачу політичної централі.

Щодо моєї місії, то виходячи з того, що саме я мав у Канаді зробити, уважаю мою місію до певної міри успішною. Я мав навязати звязки з канадійськими особистостями і організаціями, яких „Рідна Школа“ майже не мала. Ми в Галичині ані на хвилю не ставились недоверливо до патріотизму канадійської імміграції, хоч вона жертвувала для „Рідної Школи“ в порівнянні з жертвенністю української імміграції в Злучених Державах—дуже мало (від 500—900 дол. річно). Ми уважали, що це діється через недовстачу централі. Тому я старався довести до її оснування у Вінніпегу за всяку ціну. Вона там і оснувалася формально. Входить до неї представники всіх місцевих організацій і всієї преси, які вибирають управу з 7-ох членів, 3-ох заступників і 3-ох членів до контрольного комісії. По столичних містах поодинокі провінції творяться областні кружки „Рідної Школи“, які малиб подбати про приєднування членів „Рідної Школи“, дати для неї про організовану допомогу та від організації ставити до неї свої побажання. Я виробив навіть тимчасовий правилик для канадійських рідношкільних організацій. На мою думку, колиб місцевим чинникам удалося спілкувати ту організацію, то вона не тільки моглаб удеситеро збільшити допомогу „Рідній Школі“ в старому краю, але й згуртувати свої, канадійські „Рідні Школи“, заводячи для них одну систему (очевидно вважати під увагу окремі відносини східної і західної Канади).

Відповідно до моєї задачі я хотів говорити в Канаді тільки з представниками організації. Але всюди домагалися від мене, шоб я виголошував прилюдні реферати. Загалом я говорив на 13 мітінгах.

За чотири тижні могого побуту-зложила Ка-

Проте польські культурні впливи не могли перемогти в Литві впливи білорусько-українських; значна частина української можливо шляхти сильно спротивилася пануванню польсько-католицьких чинників у Литовсько-Руській Державі і тим дала змогу більш-менш нормального життя „руському“ елементові. В польсько-литовській союзній державі по всіх помітніших містах урядові канцелярії з XIV. в. ведуть своє урядування не тільки в мові польській, але і в мові „руській“, шоб-то українсько-білоруській. Виходить сила-силення найріжніших актів, писаних „руською“ літературною мовою, що очевидно веде до помітного переродження української літературної мови, — вона значно збагачується на нові слова, міцнішає в уживанні живих елементів і ще далі відходить від мови церковної.

Вік XV-ий в історії української літературної мови був віком переходовим. Польський культурний вплив на українську інтелігенцію все збільшувався, до літературної мови живі елементи входили все в більшому числі, нові обставини життя допроваджували до все більшого в більшого забувтя і занедбання мови церковної. Старе традиційне тло української літературної мови маліє з кожним десятиком літ. На заході відновлюються і думують реалістичні рухи, що допроваджують до повстання нових перекладів св. Письма живими мовами, а запровадження друкарства сильно допомагає поширенню нових ідей. Увесь цей новий рух через Чехію та Польщу поволі котиться й на землі українські і готує там сприятливий ґрунт для повстання нової української літературної мови.

(Продовження буде.)

нада на ратунок „Рідної Школи“ в старому краю 2,234.70 дол.

Зазначу, що всюди відносини до мене, як до представника „Р. Ш.“ невизначливо прихильно. Всюди роблено або сіпльмі мітінги, або кожна група хотіла їх мати в себе. Всюди виявилася рішучість в обороні „Рідної Школи“. В Торонто прийшло напр. навіть до дуже неприємних сцен на двох моїх рефератах, де національний табір став дуже завзято до боці „Рідної Школи“ проти комуністів. Загалом беручи, вілчав шан. делегат, я з побуту на прегарній канадійській землі вповні задоволений.

Ще про дрогобицький бунт.

Вияснення і спростування.

Від Редакції: В справі фейлетонів п. І. Калічка п. з. „Дрогобицький бунт“ („Діло“, ч. 152—155) дістали ми з декількох місць вияснення деяких полів або спростування деяких фактів, які в згаданих фейлетонах подано невірньо або неясно. Нині мистимо такі два листи в цій справі:

Вияснення п. Михайла Левицького.

Хоч я був якийсь час у Дрогобичі і переживав той бунт, то п. Калічка не знаю і не пригадує собі зовсім. Мені здається, що автор фейлетонів у „Ділі“ не зовсім точно поінформований про причини і сам хід бунту, тому постараясь викласти, де автор подав мильні інформації.

Зачну від дрогобицької міліції, котра відіграла головну роль в згаданім бунті. Була це частина, котра складалася з дрогобицьких мішан і таких, що не хотіли служити в УГА, або йти на фронт. Треба знати, що в початках формування УГА богацтво йшло до тої частини, до котрої їм подобалося. Дрогобицька міліція від самого початку була сформована майже на більшовицьких основах; команданти вибрано зпоміж себе себе-то-місця, а які функції після сформування українських частин повила міліція, до нині не знаю. Знаю лише, що часто міліція своїми несправдливими доносими вводила в блуд команду, а в разі якоїсь революції не можна було на неї числити, бо, як сам автор пише, вона нерідко виконувала прикази команди нафтового басейну. Згадана вище міліція своїм устроєм і поведінням дістала в деморалізуючий спосіб на інші частини УГА, стаціоновані в Дрогобичі. По якімсь часі команда нафти басейну (от. Грабовенський) мала вже досить тої міліції і назначила її командантом чет. М., шоб завіз у ній який-такий військовий лад. Це назначення команданта міліції мало піаніше свої сумні наслідки.

Другу визначну роль в дрогобицькім бунті відіграв хор. Матківський. З уваги на те, що він небабич, хочу представити тільки його фактичну роль. Як сам він мені розказував, був він десертиром австрійської армії і служив як підстаршина в німецькій армії. Після закінчення Дрогобича українськими військами записав він там як хорунжий і, як автор згадує, був командантом відтинку бориславського фронту. Описав хор. Матківський став командантом повітової жандармерії і кіногого відділу (16 до 20 коней), котрий мав виноавдовати десертирів дрогобицького повіту; а треба знати, що в цім повіті (крім калузького) було найбільше десертирів УГА. А тепер згагаємо до того Шенгольцового „Пекелека“, котрого брудів автор не хоче розмазувати. В тім-то „Пекелеку“ була ніби-артистка одна московка, знана під назвищем „Рудина“. Та Рудина дуже радо перебувала в товаристві старшин, а один з них апав її жертвою. І був ним власно хор. Матківський. Навязались між ними добрі і дружні відносини і часто можна було бачити хор. Матківського в товаристві Рудини, яка мала апавля на нього. По всякій правдоподібності Рудина була більшовицькою агенткою, бо на другий день мали її арештувати, але вона щезла як камфора і від нікого не можна було довідатись, куди виїхала. Маю вражіння, що хор. Матківський тільки під впливом Рудини зробив бунт у Дрогобичі, маючи до помічії ще інших „докридажених“, з яких одним таким був одиорічний вістун Шипайло (імені не знаю, брат небабича д-ра Шипайла), котрого не хотіли іменувати хорунжим (тепер перейшов на лат. обряд).

Цілий час хор. Матківський сторонив від старшин, з виїмком двох, з котрими жив бабилько (п. В. і хорунжий С.). Хор. Матківський, як командант жандармерії мав апавля на міліцію, а в його частині було кілька давних міліціантів. Тепер треба було тільки якоїсь причини до бунту і така найшла. Чет. М. назначено командантом міліції, а того міліція не могла знести ані перепити, тимбільше, що чет. М. був енергійною людиною і авзявся зараз до заведення військової кариности. Це була вода на млин хор. Матківського. Бунт повівся. Бо в Дрогобичі був всього дві

Польщено, шоб-то з унії 1386-го року. Ягайдо не тільки поєднав політично Литву з Польщею, а об'єднав з Ягайдою, але почав працювати і на поєднання їх культурне; він прийняв католицтво і відразу ж розпочав деякі кроки для поширення його на православних українсько-білоруських землях. Розпочалося видавання привілеїв для католицької шляхти, що було рівночасно обмеженням у правах православної шляхти. Неміцкі елементи української шляхти хутко приймають католицтво, а це вело їх до відірвання від свого національного середовища й до прилучення до католицької культури. Таким чином з 1386 р. розпочинається вже сильніший і зовсім помітний польський вплив навіть на тих українських землках, де до того часу він ніколи не був; а через те, що цьому впливові в першу чергу підпадала українська інтелігенція, через те польський вплив з того часу починає помітно проявлятися в літературній українській мові. Правлячі літ і товські кола перейшли на культуру польську, а відповідно відбилися на культурі цілої Литовської Держави. В літературній українській мові народжуються зовсім нові проияни.

Приєднання українських земель до Литви повсім відірвало їх від того східно-руського осередка, який залишався за Московією і з яким українські землі всеж-таки були звязані не тільки в особі одного київського митрополита. Це в особі одного київського митрополита відірвання від культурного й духового єднання з лівничо-східними землями поставило український нарід під зовсім інші сильні культурні впливи, — впливи Польщі і Західної Європи. Скоро після того розпочинаються на українських землях нові прояви політичного й економічно-супільного життя, викликані тісними зв'язками з Заходом, а це все сильно відбивалося на творенні української літературної мови.

сотні, одна запасна в червоній школі, а друга напроти жидаєвського шпиталю (разом около 140 людей). Сотні не брали активної участі в бунті. Куди, що розбійні магазини і задоволені пішли з кісками до своїх домі.

Що бунт був закроений на більшу скалю, а не так, як автор пише, маємо докази. Чому хтось ві збунтованих зажадав в імені сотні Б. (приблизно от. Грабовенського) одної сотні з Борислава до помічі, подаючи якусь вигадану причину? Видно, що цим хотіли ослабити і так слабу вартову сторожу Борислава, а на дорозі чекали, щоб її розбійити. На щастя, сотні Г., командант Борислава, відмовив помічі, бо це несподіване домагання помічі виглядало йому підозрілим. Другий доказ, що бунт був закроений на більшу скалю, це слова мого чурі, котрий, вернувши з міста, оповідав мені, що таке саме вибухло в Стрию і в Самборі (так його поінформували на міліції).

На другий день по приході відсічних військ зник хор. Матківський і Шипайло. Нехай мені автор скаже, чому втік хор. Матківський, коли всі інші старшини остали? По якому часу один зі старшини арештував хор. Матківського в Станиславові і доставив до Дрогобича. Ті, що бачили хор. Матківського арештованого, казали, що змінився не до пізнання; він цілий трясся і не міг спокійно промовити слова. Травневий відворот перервав слідство. В часі відвороту УГА з Денікієм стрінув я хор. Матківського. Він змінився страшно і зі слів його я побачив, що він жалував свого нерозважного кроку в Дрогобичі. Автор каже, що хор. Матківський не був більшовиком між іншими і тому, бо згинув зарубаний більшовиками. А тимчасом ми знаємо немало випадків, де дуже заслужених більшовиків самі більшовики вбивали. Зрештою не мусіла знати та більшовицька частина, з котрою стрінувся хор. Матківський, про дрогобицький бунт і його ролі в тому бунті.

Також мильну кількість командантів нафт. басейну подає автор. З знаю, що було двох, а згл. трьох (по яким-таким організуванню УГА). Був от. Грабовенський, от. М. і сотні Г., але цей останній був командантом вартового кур'я. Автор мабуть не представляє собі, яке тяжке і відвічальне становище займав командант нафт. басейну. Такий командант не лише лагодив військові справи, але мусів також не раз годити робітників з працедавцями, старатися про апробацію нафт. басейну і взагалі удержувати який-такий нафтовий рух в Бориславі.

Щож до мене, то по-перше я не був поручником, тільки чотарем і є неправдою, що я вдарив стрільця в лице за те, що не хотів іти до служби (з причини болю зубів). Ніколи я жадна сотня не виповідала мені послуху і я ніколи не втікав перед збунтованими. Є мої команданти, котрих адреси можу подати, нехай вони ствердять. В часі бунту я не був командантом сотні, тільки на приказ Окружної Команди Самбір устроював у Бориславі і в Дрогобичі на станції

Д-р ВОЛ. ЛЕВИЦЬКИЙ

За сонцем.

Переді мною лежить цікава книжка: „Abeln Gerbault. A la poursuite du soleil" (Grasset Paris 1929) і то вже в 9 виданні. Звичайна собі книжка; опис подорожі довкола світа по райських островах великих океанів, опис, яких тисячі є у всіх літературах західного світа.

Однак це не звичайна подорож на лікусових пароходах за білетами „Кука та Сина"; це подорож самітнього чоловіка, що довершив найбільшого спортивного діла за всі часи, чоловіка, що сам один у маленькому кораблику завбільшки більшого човна протягом п'яти літ оплав увесь світ.

Жербо, колишній французький тенісовий чемпіон, кинувся на іншу спортову ділянку і тут довершив діла, що в порівнянні з ним блідіє навіть така подорож, як перша подорож Магеллана довкола землі, бож Магеллан плив з цілою флотилією, з сотнями людей, на кораблях добре узброєних, а Жербо має лиш фотографічну камеру та кіноний апарат з собою, а за все товариство кілька книжок та чіру в себе самого.

Уже в квітні 1923. робить Жербо першу пробу та пускається з Франції в Кай сам один через Атлантийський океан до Нью-Йорку та триває там у вересні 1923*, а коли спроба напрочуд вдалася, Жербо задумав далеко більше діло, а саме оплисти весь світ довкола.

Його корабель то маленька вітрильна яхта в вісім тон ємкості і звється Firecrest; і на ній пускається він на безмежні простори океанів за прикладом старих вікінгів, людина ставлені нерівні та залізної волі. 2. жовтня 1924. починається та одинока в історії подорож

* Цю подорож описав Жербо в книжці п. з „Seul à travers l'Atlantique".

НОВА САНАТОРІЯ У ЛЬВОВІ, ПРИ ВУЛ. ЛИСТОПАДА 22.

Вже відкрита Санаторія „Vita", що міститься в триповерховій будівлі і урештєві з лікусовим комфортом (центральне опіслявання в кожній покою, — тепуца, тепла й холодна вода, електрична вода для хворих і т. д.) дві операційні комнати, комната для породі, як також станція для немовлят. Покої окремі і 2-особові, усі сонячні.

Нагода для відпочинку — в гарнім горді і на соняшних базальтах.

Ціни дуже низькі: денний побут разом з удержанням та обслугою — в покої в 2-ма ліжками — 15—20—30—40—50—60—70—80—90—100—120—150—180—200—250—300—350—400—450—500—550—600—650—700—750—800—850—900—950—1000—1100—1200—1300—1400—1500—1600—1700—1800—1900—2000—2100—2200—2300—2400—2500—2600—2700—2800—2900—3000—3100—3200—3300—3400—3500—3600—3700—3800—3900—4000—4100—4200—4300—4400—4500—4600—4700—4800—4900—5000—5100—5200—5300—5400—5500—5600—5700—5800—5900—6000—6100—6200—6300—6400—6500—6600—6700—6800—6900—7000—7100—7200—7300—7400—7500—7600—7700—7800—7900—8000—8100—8200—8300—8400—8500—8600—8700—8800—8900—9000—9100—9200—9300—9400—9500—9600—9700—9800—9900—10000—10100—10200—10300—10400—10500—10600—10700—10800—10900—11000—11100—11200—11300—11400—11500—11600—11700—11800—11900—12000—12100—12200—12300—12400—12500—12600—12700—12800—12900—13000—13100—13200—13300—13400—13500—13600—13700—13800—13900—14000—14100—14200—14300—14400—14500—14600—14700—14800—14900—15000—15100—15200—15300—15400—15500—15600—15700—15800—15900—16000—16100—16200—16300—16400—16500—16600—16700—16800—16900—17000—17100—17200—17300—17400—17500—17600—17700—17800—17900—18000—18100—18200—18300—18400—18500—18600—18700—18800—18900—19000—19100—19200—19300—19400—19500—19600—19700—19800—19900—20000—20100—20200—20300—20400—20500—20600—20700—20800—20900—21000—21100—21200—21300—21400—21500—21600—21700—21800—21900—22000—22100—22200—22300—22400—22500—22600—22700—22800—22900—23000—23100—23200—23300—23400—23500—23600—23700—23800—23900—24000—24100—24200—24300—24400—24500—24600—24700—24800—24900—25000—25100—25200—25300—25400—25500—25600—25700—25800—25900—26000—26100—26200—26300—26400—26500—26600—26700—26800—26900—27000—27100—27200—27300—27400—27500—27600—27700—27800—27900—28000—28100—28200—28300—28400—28500—28600—28700—28800—28900—29000—29100—29200—29300—29400—29500—29600—29700—29800—29900—30000—30100—30200—30300—30400—30500—30600—30700—30800—30900—31000—31100—31200—31300—31400—31500—31600—31700—31800—31900—32000—32100—32200—32300—32400—32500—32600—32700—32800—32900—33000—33100—33200—33300—33400—33500—33600—33700—33800—33900—34000—34100—34200—34300—34400—34500—34600—34700—34800—34900—35000—35100—35200—35300—35400—35500—35600—35700—35800—35900—36000—36100—36200—36300—36400—36500—36600—36700—36800—36900—37000—37100—37200—37300—37400—37500—37600—37700—37800—37900—38000—38100—38200—38300—38400—38500—38600—38700—38800—38900—39000—39100—39200—39300—39400—39500—39600—39700—39800—39900—40000—40100—40200—40300—40400—40500—40600—40700—40800—40900—41000—41100—41200—41300—41400—41500—41600—41700—41800—41900—42000—42100—42200—42300—42400—42500—42600—42700—42800—42900—43000—43100—43200—43300—43400—43500—43600—43700—43800—43900—44000—44100—44200—44300—44400—44500—44600—44700—44800—44900—45000—45100—45200—45300—45400—45500—45600—45700—45800—45900—46000—46100—46200—46300—46400—46500—46600—46700—46800—46900—47000—47100—47200—47300—47400—47500—47600—47700—47800—47900—48000—48100—48200—48300—48400—48500—48600—48700—48800—48900—49000—49100—49200—49300—49400—49500—49600—49700—49800—49900—50000—50100—50200—50300—50400—50500—50600—50700—50800—50900—51000—51100—51200—51300—51400—51500—51600—51700—51800—51900—52000—52100—52200—52300—52400—52500—52600—52700—52800—52900—53000—53100—53200—53300—53400—53500—53600—53700—53800—53900—54000—54100—54200—54300—54400—54500—54600—54700—54800—54900—55000—55100—55200—55300—55400—55500—55600—55700—55800—55900—56000—56100—56200—56300—56400—56500—56600—56700—56800—56900—57000—57100—57200—57300—57400—57500—57600—57700—57800—57900—58000—58100—58200—58300—58400—58500—58600—58700—58800—58900—59000—59100—59200—59300—59400—59500—59600—59700—59800—59900—60000—60100—60200—60300—60400—60500—60600—60700—60800—60900—61000—61100—61200—61300—61400—61500—61600—61700—61800—61900—62000—62100—62200—62300—62400—62500—62600—62700—62800—62900—63000—63100—63200—63300—63400—63500—63600—63700—63800—63900—64000—64100—64200—64300—64400—64500—64600—64700—64800—64900—65000—65100—65200—65300—65400—65500—65600—65700—65800—65900—66000—66100—66200—66300—66400—66500—66600—66700—66800—66900—67000—67100—67200—67300—67400—67500—67600—67700—67800—67900—68000—68100—68200—68300—68400—68500—68600—68700—68800—68900—69000—69100—69200—69300—69400—69500—69600—69700—69800—69900—70000—70100—70200—70300—70400—70500—70600—70700—70800—70900—71000—71100—71200—71300—71400—71500—71600—71700—71800—71900—72000—72100—72200—72300—72400—72500—72600—72700—72800—72900—73000—73100—73200—73300—73400—73500—73600—73700—73800—73900—74000—74100—74200—74300—74400—74500—74600—74700—74800—74900—75000—75100—75200—75300—75400—75500—75600—75700—75800—75900—76000—76100—76200—76300—76400—76500—76600—76700—76800—76900—77000—77100—77200—77300—77400—77500—77600—77700—77800—77900—78000—78100—78200—78300—78400—78500—78600—78700—78800—78900—79000—79100—79200—79300—79400—79500—79600—79700—79800—79900—80000—80100—80200—80300—80400—80500—80600—80700—80800—80900—81000—81100—81200—81300—81400—81500—81600—81700—81800—81900—82000—82100—82200—82300—82400—82500—82600—82700—82800—82900—83000—83100—83200—83300—83400—83500—83600—83700—83800—83900—84000—84100—84200—84300—84400—84500—84600—84700—84800—84900—85000—85100—85200—85300—85400—85500—85600—85700—85800—85900—86000—86100—86200—86300—86400—86500—86600—86700—86800—86900—87000—87100—87200—87300—87400—87500—87600—87700—87800—87900—88000—88100—88200—88300—88400—88500—88600—88700—88800—88900—89000—89100—89200—89300—89400—89500—89600—89700—89800—89900—90000—90100—90200—90300—90400—90500—90600—90700—90800—90900—91000—91100—91200—91300—91400—91500—91600—91700—91800—91900—92000—92100—92200—92300—92400—92500—92600—92700—92800—92900—93000—93100—93200—93300—93400—93500—93600—93700—93800—93900—94000—94100—94200—94300—94400—94500—94600—94700—94800—94900—95000—95100—95200—95300—95400—95500—95600—95700—95800—95900—96000—96100—96200—96300—96400—96500—96600—96700—96800—96900—97000—97100—97200—97300—97400—97500—97600—97700—97800—97900—98000—98100—98200—98300—98400—98500—98600—98700—98800—98900—99000—99100—99200—99300—99400—99500—99600—99700—99800—99900—100000—100100—100200—100300—100400—100500—100600—100700—100800—100900—101000—101100—101200—101300—101400—101500—101600—101700—101800—101900—102000—102100—102200—102300—102400—102500—102600—102700—102800—102900—103000—103100—103200—103300—103400—103500—103600—103700—103800—103900—104000—104100—104200—104300—104400—104500—104600—104700—104800—104900—105000—105100—105200—105300—105400—105500—105600—105700—105800—105900—106000—106100—106200—106300—106400—106500—106600—106700—106800—106900—107000—107100—107200—107300—107400—107500—107600—107700—107800—107900—108000—108100—108200—108300—108400—108500—108600—108700—108800—108900—109000—109100—109200—109300—109400—109500—109600—109700—109800—109900—110000—110100—110200—110300—110400—110500—110600—110700—110800—110900—111000—111100—111200—111300—111400—111500—111600—111700—111800—111900—112000—112100—112200—112300—112400—112500—112600—112700—112800—112900—113000—113100—113200—113300—113400—113500—113600—113700—113800—113900—114000—114100—114200—114300—114400—114500—114600—114700—114800—114900—115000—115100—115200—115300—115400—115500—115600—115700—115800—115900—116000—116100—116200—116300—116400—116500—116600—116700—116800—116900—117000—117100—117200—117300—117400—117500—117600—117700—117800—117900—118000—118100—118200—118300—118400—118500—118600—118700—118800—118900—119000—119100—119200—119300—119400—119500—119600—119700—119800—119900—120000—120100—120200—120300—120400—120500—120600—120700—120800—120900—121000—121100—121200—121300—121400—121500—121600—121700—121800—121900—122000—122100—122200—122300—122400—122500—122600—122700—122800—122900—123000—123100—123200—123300—123400—123500—123600—123700—123800—123900—124000—124100—124200—124300—124400—124500—124600—124700—124800—124900—125000—125100—125200—125300—125400—125500—125600—125700—125800—125900—126000—126100—126200—126300—126400—126500—126600—126700—126800—126900—127000—127100—127200—127300—127400—127500—127600—127700—127800—127900—128000—128100—128200—128300—128400—128500—128600—128700—128800—128900—129000—129100—129200—129300—129400—129500—129600—129700—129800—129900—130000—130100—130200—130300—130400—130500—130600—130700—130800—130900—131000—131100—131200—131300—131400—131500—131600—131700—131800—131900—132000—132100—132200—132300—132400—132500—132600—132700—132800—132900—133000—133100—133200—133300—133400—133500—133600—133700—133800—133900—134000—134100—134200—134300—134400—134500—134600—134700—134800—134900—135000—135100—135200—135300—135400—135500—135600—135700—135800—135900—136000—136100—136200—136300—136400—136500—136600—136700—136800—136900—137000—137100—137200—137300—137400—137500—137600—137700—137800—137900—138000—138100—138200—138300—138400—138500—138600—138700—138800—138900—139000—139100—139200—139300—139400—139500—139600—139700—139800—139900—140000—140100—140200—140300—140400—140500—140600—140700—140800—140900—141000—141100—141200—141300—141400—141500—141600—141700—141800—141900—142000—142100—142200—142300—142400—142500—142600—142700—142800—142900—143000—143100—143200—143300—143400—143500—143600—143700—143800—143900—144000—144100—144200—144300—144400—144500—144600—144700—144800—144900—145000—145100—145200—145300—145400—145500—145600—145700—145800—145900—146000—146100—146200—146300—146400—146500—146600—146700—146800—146900—147000—147100—147200—147300—147400—147500—147600—147700—147800—147900—148000—148100—148200—148300—148400—148500—148600—148700—148800—148900—149000—149100—149200—149300—149400—149500—149600—149700—149800—149900—150000—150100—150200—150300—150400—150500—150600—150700—150800—150900—151000—151100—151200—151300—151400—151500—151600—151700—151800—151900—152000—152100—152200—152300—152400—152500—152600—152700—152800—152900—153000—153100—153200—153300—153400—153500—153600—153700—153800—153900—154000—154100—154200—154300—154400—154500—154600—154700—154800—154900—155000—155100—155200—155300—155400—155500—155600—155700—155800—155900—156000—156100—156200—156300—156400—156500—15

Руйнування одної церкви.

Ще про події в Павловичах, грубешівського повіту, на Холмщині.

Одержавши звістку про події в селі Павловичах на Холмщині, про які була в нас коротка інформація, Українське Національно-Демократичне Об'єднання виділяло негайно до Павлович посла Володимира Кухана, щоби перевіряв події та місця та збирав потрібний матеріал про них.

Пос. Вол. Кухан поїхав туди і познайомившись з відносинами та перевіряючи факти, приїхав про тамтешні події таке телефонічне повідомлення: «В селі Павловичах, грубешівського повіту, на Холмщині сталась жаляча гіда, нечувана в ХХ столітті подія, що до глибокої душі мусить вразити кожну людину. Там знаважено в погіршенні і сексуальний спосіб релігійні почуття населення та поповнено святотатство на тамтешній православної церкви. Хід події такий: Дня 20. липня ц. р. група людей, не легітимуючись перед законом і не виказуючись ніякими припорученнями, на очах нижчих органів поліції вдерлась силою до церкви в Павловичах та сокирами, долотами і пилками знищила цілковито все її внутрішнє урештєння, а то: старовинні образи, статуї, іконостас і все інше. Оповідають потім сорок міських піснє та кидавши на адресу вірних, що збіглися а поля, всім проклони, ця шапка святотатства перевела ще культурнішу роботу, бо розвалила цілу церкву.

Церква в Павловичах, одна з найстаріших на Холмщині, а може і на всіх наших північних землях, мала численні цінні пам'ятки старовини, які піддали знищенню. Все населення села, стережене та прибите, глядіть з розпукою на руїну храму, що мав, як кажуть, 345 літ. І жде рятунку та помочі. Цілими днями в нощах жіноцтво влізати на руїнах святині і плаче. Богато споміж селян, а особливо споміж жінок, що намагаєсь боронити церкву від руїни, побито, так, що деякі з них поважно померли».

Перевірявши все, що зайшло в Павловичах, пос. Кухан влаштував там справознавче віче, яке тривало до пізньої ночі, а в якому взяли участь селяни, господарі й господині з дітьми з Павлович і селяни в сусідніх сіл як Гусятин, Навичів і Навичівці. Пос. Кухан повідомляв, що було це одне з найчисленніших віч, які він останніми часами відбував.

Докладний опис події подамо у найближчих числах «Діла».

Гаська конференція.

Франція приймає плян Юнга.

З Гага повідомляють, що другого дня наради, себто 7. серпня ц. р., французький делегат Шерон викладав конетичні приняття в цілості пляну Юнга. Делегати всіх держав за анімом Англії поперли домагання Шерона. Описав ромунський делегат Тітулеску і грецький Венізелос заявили, що дотеперішній ула обох держав у німецьких відшкодуваннях мусить бути втриманий. Тітулеску подав вимоги, від яких Ромунія узалежнює свою згоду на оконечне устійнення відшкодувань в рамках пляну Юнга, будьто по-літ. Юнг. Зновач французький делегат Шерон пригадав кінцеві висновки знатоків у Парижі, що їх праці становлять неподільну цілість і тому плян не може бути ділений на часті. Приняття деяких точок без ухвалення цілості погрожує небезпечкою. Тому Франція — каже Шерон — приймає плян у тому виді, а якому він є, хоч він знає деякі недоліди. Саме приняття Францією є вже компромісовим актом. Збиваючи аргументи Сноудена Шерон викладав, що хоч відсотковий ула Франції у відшкодуваннях на основі умов у Спа і Парижі виносил 54.45 відст., то його обнижено на основі пляну Юнга до 52.62 відст. Вкінці заявив, що французький уряд бажає дієсного і цілковитого устійнення проблемі загально-європейських і тому приймє плян Юнга в цілості. Таксамо делегат Італії Маскони заявив за приняттям пляну Юнга в цілості.

Штрезман сподіється, що фінансова комісія прийде до розуміння в квестіях фінансово-аніжированих у загальній дискусії. Делегат Греції Венізелос заявив теж, що претенсії Греції мусить бути задоволені або в рамках пл. Юнга або по-літ. Юнг. Югославці Марінович заявив, що югославська делегація підтримує свої домагання, візьме участь у працях фінансової комісії, але узалежнює остаточне приняття пляну від втілення цих праць. До секретаріату гаської конференції входить теж делегат Польщі Ліпський.

Голландський уряд видав приняття в історичній амстерській селі на честь прибутих делегацій на конференцію.

Довірочні наради.

Між год. 18. і 18.2 відбулась довірочна нарада під проводом Жаспера. Юмен заявив, що Бельгія приймає плян Юнга, хоч він вимагає від всіх держав деяких жертв. Адачі зазначив, що інтереси Японії заангажовані в малій степені, але тут ходять про осягнення вислідів, висловом яких буде порозуміння, яке потягне від всіх учасників деякі жертви. Дел. Вільсон застеріг для Зєдинених Держав інтервенції в справах, які головню будуть її інтересувати.

Описав порішено утворити дві комісії: фінансову і політичну. До фінансової увійде теж міністр Залєський і проф. Морозовський від Польщі.

СНОУДЕН НЕ УСТУПИТЬ.

Програма Англії на гаській конференції.

Англієська преса оголосила таку програму Англії на гаській конференції: 1) побільшення англійського улау в німецьких репараційних сумах; 2) побільшення англійського улау в т. ав. стійних ратах, що може наступити лише коштом Франції і Італії; 3) зменшення і обмеження зобов'язань в натурі, передбачених репараційним пляном, тому, що ці зобов'язання відбиваються дуже некорисно на англійським вивозі, а в першу чергу на вивозі вугілля; 4) призначення Лондону на осідок міжнародного репараційного банку. Преса підчеркує, що з двох і пів міліона фунт. шт., які плян Юнга обтягає Англії — 1,840.000 фунт. припадає Італії. Тому преса домагається негайного відкинення цієї точки пляну Юнга і висловлюють побажання, що Сноуден не уступить в цій справі. Питання евакуації Надренії відійшло на другий плян, яке англійська опінія уважає за різнорядне зі справою англійського улау в репараціях.

Великий страйк в Індії.

З Калькути повідомляють, що підчас страйку в волоконній промислі прийшло до розливу крові. Страйкуючі робітники хотіли перешкодити страйколомом і тому нагально їх атакували. В боротьбі було убитих 4 особи. Тепер ще страйкує в окрузі Калькути біля 800.000 робітників.

Новий кандидат до царського престолу.

Ковенська поліція отримала від поліції з Берліна світанку і опис осібника, який подає себе за сина царя Миколи, який чудом уритувався. Він має документи на ім'я Алексій Миколаєвич Романів. Свмозванець знаходиться в околицях Вількомира.

Гураган у бобрецькому повіті.

Бобрецький повіт навістива градова буря з гураганом. Буря заповділа величезні шкоди: в Соколівці знищено всі збіжжя, а в Кологорах на 50 відсотків. Буря шаліла дві години, при чому град величини курячого яйця повибивав всі вікна в громаді Кологори і присілку Синявка.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8-87 00—8-87 50, канадський долар 8-79 00—8-80 50, чеська корона 0-26 25—0-26 50, австрійський шілінг 1-25 00—1-25 50, румун. лей 0-05 00—0-05 25, французький франк 0-34 50—0-34 80, швейцарський франк 1-71 50—1-71 80, фунт стерлінгів 43-20 00—43-20 50, радянський червонець 17-50—18-00.

Золото: 20 карат 36-30 00—36-30 00, 20 франків 34-20 00—34-20 00, 20 німецьких марок 41-25 00—41-25 00, 10 російських рублів 46-00 00—46-00 00.

Срібло: Австрійська корона 0-63 00—0-63 50, 5 австрійських корон 3-25 00—3-30 00, австрійський флорен 1-65 00—1-67 00, російський рубель 5-60 00—5-70 00, копійки за рубль 1-30 00—1-35 00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 43-50—44-50, пшениця селянська 00-00—00-00, жито галицьке 24-75—25-25, ячмінь галицький 00-00—00-00, овес галицький 22-25—23-25, ячмінь пастіаний 00-00—00-00, овес галицький 20-50—21-00, кукурудза румунська 26-50—27-50, бав. 20-50—21-00, кукурудза румунська 0-00—0-00, фасоль красна 00-00—00-00, фасоль козірова 00-00—00-00, фасоль красна 00-00—00-00, горох біл-Вікторія 31-25—32-25, горох пізній 38-00—40-50, бобів 30-00—31-00, вівсяна паст. в зерні 00-00—00-00, аїна 37-25—38-25, сіно солодке краєве прасоване 00-00—00-00, сіно прасоване 4-00—5-00, гречка 22-50—6-00—7-00, солома прасована 4-00—5-00, ріпак 29-50, зяб 65-00—67-00, дубиль сінній 25-00—26-00, ріпак сінній 61-00—62-50, мука пшенична 40 при 00-00—00-00, сінній 41-50, гречка кукурудзяний 00-00—00-00, мука кукурудзяна 00-00—00-00, отруби житні 16-25—16-75, отрукурудзяна 00-00—00-00, крупи гречані 35-75—37-75, би пшеничний 17-25—17-75, крупи гречані 42-00—43-00, пшенично 00-00—00-00, крупи ячмінь 42-00—43-00, пшенично 40-00—41-00, просо краєве 00-00—00-00, макухи дрібні 41-00—42-00, мах сінній 130-00—140-00, мах сінній 110-00—120-00, конюшина червона 00-00—00-00.

Реалізуйте илч: свін до свого!

Першорядна укрїнська **Робітня футер**
ЮЛІАНА ГЛУШЕВСЬКОГО

Львів, вул. ГОРОДЕЦЬКА 97.

Приймає всякого роду футра до роботи по дешевині цінах.
— Спеціаліст жіночїх плахів та газетерійних робіт.

НОВИНКИ

— Дош. Не знаємо як там на провінції і на широкому світі, але в середу яринї лїло на Львів а неба так безнадійно, що аж легше було йти до праці, згадавши, що всі бездіяльники на відпустці також не мають нічого а такої погоди. До вечора над головою хмарі і самтам покапав. Люди замість на прохід на місто або до парків йдуть до кіна і проклинають хухоту. Бо дош мало освіжив атмосферу.

— Гільтайська трійка. Від довгого часу нападали на провінції на безборонних людей підчас сну в хаті або на пробіжках у нощі, на дорозі три замасковані бандити. Першою жертвою їх упав лісничий в Ізеві (Жидачів) Кароль Боллар, якого ограбили в хаті з убрання і рушниць, відтак тамтешній парох Іван Гураль, якого ограбили на 10.000 зол., у третє коршмар із Ізєва Ілько Файд, двічі ограблений, раз у хаті, вдруге на дорозі, коли вертався в топаром, далі коршмар у Крехові (Жовква), І. Чапліський, у Хлібівцях Вел. (Бібрка), купчиха Лєв Туна в Боршені і коршмар Роза Рот у Товшені (обі у львівських повіті, ограблені на кілька тисяч зол.). Поліція знала на їх слід випадково. На вул. Сошицький через необережність застріляв 10-літнього хлопця. В. Ковалішина якийсь непевний тип, коли чистив револьвер. Арештований Федько Дяків видав своїх співплічків, між якими був убийця агаданого хлопця Марушак. Сам Дяків, 24-літній парубок, є зі села Рай під Бережанами, його співплічник 19-літній Марончик або Марушак є з Германівки під Боршеня, а третій 22-літній Ст. Козловський в Ізєва. Всі вони признались до вище агаданих грабіжів. Награблене добро переховували у Львові, у Юрка Ковалішина, та у Стан. Кутарби на Клепарові. Всі вони арештовані. Цікаве в усіх тіх історії те, що перші бандитські напади цієї ватаги «Чорного упира» транжились в Ізєві, родинним місті одного із бандитів, Козловського і що на нього не впало досі підозріння.

— Хутна зима? У білостоцьким повіті та білеським населених ствердило, що вже тепер дикі мандрують стадами та одинцем на південь у глибокі ліси. Має це бути познака, що цьогорічна зима буде дуже вчасна і дуже суворя.

— 450 небажаних комуністів хотів відставити французький уряд до границі. А цією границею була Бельгія. Бельгійський уряд дізнавшись, що такий поїзд з 450 чужинцями-революціонерами має прийхати на бельгійську територію, заявив негайно, що всіх їх заверше напад до Франції. Тоді Французи спрямували поїзд на інший кордон. Який про це преса дипломатично не згадує.

— Річні вістки. У Вашингтоні помер винахідчик грамофону Еміль Берлінер, урештєнц Галоньєру. — Париським амбасадором Сполз. Держав призначений республіканський сенатор з Нью-Джерсі Елж., що почав свою кар'єру як коретор журналу, а згодом став власником двох диванів; у 1917 р. його вибрали губернатором Нью-Джерсі. — В австр. містечку Медлінг, почався 6-ий міжнародній місіянний конгрес при співучасті делегатів від 21 держав. — Мировий суд чести підіхав останнього сіоністичного конгресу засадив посла до варшавського союму Грілєва на 100 зол. і судові кошти за образу посла Райта. — Союм Трентону (Нью-Джерсі) рішив, що поліція всього штату посилає жовто-блакитні однострої, по всім такі як кофори нашого національного стягу. — Поїїлились пові малярські почтові марк; вони вмінені у відлітку кофору у поріанні в дотеперішній. — Біля Удіне аероплант засіяв поїзд, що йшов машиніст убитий, 4 особи ранені. — У Відні відізначили в присутності численних чужинців «музей есперанто», де зібрані річні документи до історії розвитку цієї світової мови. — На шляху східних караван найшли в печерах медведів фанати в ледяній добі, зроблені в жодені такі інструменти мають 25.000 літ.

— Ватиканська пошта. Дня 1-го серпня відізначили іперше ватиканську пошту. Нже зранку злізло багато осіб, щоби дістати перші ватиканські марк. Роздали їх відразу два міліони. Пользували напав відізначив шора пошти і тому її зачинили перед означеною годиною.

— Інтерес і сентимент. Польська преса зітхала, що Ромунія дала доказ своєї чорної неадлячності супроти Польщі. Розсилає вона кондуктури на будову льокомотива; польські фабрики внесли найдешевшу оферту і згодились на всі

6
речинці сплати, дістали якнайкращі обіцянки, а ромуні остаточно вийшли з Німеччини.

— **Український боксер у Філадельфії.** Минулого тижня мав виступати у Філадельфії боксер дитячої ваги Іван Дзядик проти Біллі Воллзом, родом з Аляски, за чемпіонство Пенсильванії. Дзядик — філадельфійський українець і так він подає себе до американської преси. Філадельфійські українці зацікавилися змаганнями, про вислідок яких покищо не знаємо.

— **Культура XX віку.** З Нью-Йорку повідомляють: Засуджені на каторжний дім в Оберні счинили бунт. Їх є 1.700 на просторі, що може помістити ледь 600 осіб. За бунт засудили їх на 30-годинний піст без води підчас небувалої спеки. Люди, які виходять з такого „поправчого“ заведення мусять ставати ворогами держави, суспільності та людства.

— **Примхи моди.** Останній міжнародний конгрес стрижки, званих міжнародніше і делікатніше фризерами, рішив щось зовсім протилежного від того, що рішив раніше: жіноцтво має носити тепер знову довге волосся. Це рішення мало такий відгомін, що в численних німецьких (і австрійських) містах утворилися спеціальні організації для пропаганди довгого волосся. Дивне, що в цих організаціях є багато молодих мушун, які вступаючи в члени товариства складають письмений заяву, що не будуть танцювати з жінками, які мають підтримку. Стрижінні добились того, чого хотіли; між жіноцтвом є вже дві партії: довго — і коротко — волосся, а обі не можуть обійтись без мистців ножиць і гребінця.

— **Президент на вакаціях.** Президент Гувер закінчив сезон ловлення риб і тепер коло ставу буде греблю від річки. Він сам копає і носить землю кілька годин денно. Його гості мусили робити те саме, але робота для них була за тяжка і мало всі не занедужали. Кажуть, що не всі мають таку силу і здоровля як президент Злучених Держав. Після роботи президент Гувер їздив ще кілька годин верхи конем і то навскоки.

— **Цілющий грім.** В американському місті Бальсберґ, Па., сидів на ганку підчас одної нещасливої бурі П. Марвін, що опалів був на обидві ноги. Нараз у нього вдарило грім і побігав по ганку. Марвін був приголомшений, а коли відійшов, побачив, що він цілком подужав. Кинув підпори і зовсім свobodно міг ходити, як і передше, заки загорів. В понеділок мало бути весілля сина і він жалівся, що не піде на ве-

сілься до церкви казалою, але тепер пішов прості і рівно як молодець.

— **Як у фільмі.** Американським артистам і артисткам живеться весело. Не гірше як герої на фільмі. Ось нова сензація: Поль Негрі розійшовся від свого грузинського князя на те, щоб він оженився з відомою польською, американською співачкою Ганною Цальською, що вийшла недавно за мільонера в Шікаго Мек Корміка, четвертий раз заміжжю.

— **В ім'я поступу.** У містечку Салем, стеїту Орегону, є прилюдна мішана школа. 58 учнів і учениць. Невдано дістали вони нову вчительку. Коли вона з'явилася уперше в школі, всі ствердили, що вона належить до давньої доби. Не мала ані підтримки на голові ані короткої сукні, навпаки: усе в старому стилі. Молодь обурена застрайкувала. Батьківська рада, що управляє школою мусила звернутись до шкільної ради, щоб прислала їм іншу сучаснішу вчительку, бо їхні діти такої не хотять слухати.

Всячина.

Про мумії в пісках Чилі.

Всі знають про мумії, препаровані штучно старими єгиптянами, а переховувані в скелистих гробах Єгипту і в музеях Європи та Америки. Кілька літ розкопаний гробовець короля Тетенкамена наробив шуму на весь світ. Але мало кому є відомо, що такі мумії і то природні знаходяться може тисячами в салітрових пустинях Чилі на два дні кімної дороги від міста Антофаґаста. Ця піскова пустиня називається Атакам і в пригода для природної муміфікації тому, що там пісок сильно перемішаний зі салітрою. Давними віками первісні мешканці краю хоронили своїх небіжчиків у сидячій позиції на кілька метрів заглибши в ямах, викопаних у таких салітрових-піскових горбах, звідки тепер їх добувають за дозволом уряду для музеїв враз з перехованою там усюкою посудиною. Однак муриши за добрі гроші потайки викопують їх і продають, намагаючись на великі кари в разі придибання їх на гарячій вчичку. Такі мумії підчас викопування дуже смерять, виглядають новісіми чорні — і вимагають же штучного препарування, щоб можна їх було переховувати по музеях. Неоднораз

літніх мандрівників, що оглядали їх по чужинах музеях, може надаремно захоплюватися їх живою вічною тривалістю.

Зі спортивного життя.

З діяльності черновецького „Довбуша“.

Черновецький спорт. Клуб „Довбуш“ цього року дуже добре виглядає стати мистцем Буковини, а не став ним головною наслідком торору ромуської публіки (на змаганнях з румунською „Драгош-Вода“, що здобула мистецтво Буковини, ромуські офіцери задержали з витягненнями шаблями на грифе і такими чином помогли виграти своїй дружині). Останній виділ „Довбуша“ тим не зразився і старався підняти свою дружину копаного м'яча на найвищий рівень вже в найближчому сезоні. З тією метою виділ налягував до „Довбуша“ спеціального тренера з Праги п. Баси. Зачуваємо, що в кругах „Довбуша“ є бажання запросити львівську „Україну“ на два виступи до Черновця, аби таким робом зрівнялися за гостину у Львові зперед кількох років.

С. К. „Русь“ — С. К. „П. Т. В. Е.“ (Прішті, 3:3 (2:2)).

З ужгородської „Свободи“ довідуємося, що 28. липня відбулися в Ужгороді змагання в копаного м'яча між С. К. Русь (мистецтво східно-словацької групи) і С. К. Прішті. Цим разом гра Руси дещо розчарувала публіку, ані від мистця очікувала дещо більше. Порожнеча між гравцями Руси було мало, до того заминання і крики між ними вказували на те, що вони правильно не вправляють і не мають доброго тренінгу.

Півфінали за чашу сер. Європи.

Конференція комітету змагань за чашу сер. Європи устійнула такі речинні півфінали: Славія—Вієнна у Відні (18. серпня), Радіо-Уйпешті в Будапешті (21. серпня), Уйпешті-Радіо у Відні (25. серпня), Вієнна—Славія в Празі (28. серпня). Делегат Уйпешті зробив протест, бо визначені речинні малярської клубові не відповідають.

Циганський клуб копаного м'яча.

В Мукачеві (Закарпаття) заснували собі цигани власний клуб копаного м'яча. Цей клуб і циганська школа в Ужгороді мабуть однієї циганської організації в світі.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Миський Театр:
Четвер, 8-го серпня, г. 8-15. Виступ арт. варт. театру „Морське Око“.

Кіна.

Аполло: Обережно з жінкою і Цирк Чарлі Чапліна.
Кольосей: В гуку експлозії (Гарі Пілз).
Лек: Тайна пили Мері.
Люна: Пляж меча й крові.
Марусенка: Танго коханця. Жемчуг Тулісу.
Оаза: З причини реконструкції зачинено.
Палас: Божевільна присяга і Кровавий Кривавець.
Пан: Грізи розведеної. Лія де Пуккі.
Пасаж: Пострах Арабії. В імені права.
Утіха: Заодія в Багдаду (Дуга Фейр-бенас).
Фатаморґана: Тайна старого роду.
Хиґера: Жінка чи дівчина.

Програма радіо.

П'ятниця 9-го серпня.
Льондон (356,3) 20-00 Квінтет. 21-00 Музика до танців.
Париж (1725) 21-35 Радіоконцерт.
Берлін (418) 17-30 Пісні, 20-00 Веселий вечір.
Відень (316,3) 19-15 Концерт.
Рим (444) 21-00 „Княжна Чарлаша“.
Міліно (501) 20-30 Симфонічний концерт.
Прага (487) 16-30 Сичковий квартет.
Будапешт (550) 17-15 Циганська капела.
Ленінград (1000) 19-00 Концерт.
Москва (825) 15-30 Концерт.
Київ (800) 20-00 Концерт.

Харків (1304) 20-00 Музика національних жанростей.
Варшава (1411,7) 18-00 Оркестра. 20-30 Симфонічний концерт.
Познань (334,8) 22-45 Музика до танців.
Брно (341,7) 21-00 Військова оркестра.
Субота 10-го серпня.
Льондон (356,3) 20-00 Симфоніч. концерт.
Париж (1725) 16-45 Музика до танців.
22-15 Музика з живих-голю.
Берлін (418) 17-00 Легка оркестра.
Відень (316,3) 17-50 Пісні — спіл. 19-00 Легка капела.
Рим (444) 17-00 Концерт інструм.-вокальний.
Міліно (501) 23-15 Джембенд.
Прага (487) 19-05 Концерт. 20-00 Опера музика.
Будапешт (550) 17-30 Легкий концерт.
23-00 Циганська капела.
Брюссель (509) 21-15 Квартет.
Москва (825) 19-00 Популярний концерт. 20-30 Музично-літерат. вечір.
Київ (800) 20-00 Веселий вечір.
Харків (1304) 15-00 Камерна музика.
20-00 Легка програма.
Варшава (1411,7) 19-00 Всячина. 20-30 Популярний концерт.
Познань (334,8) 22-45 Радіо-кабаре.
Кошиці (293) 19-00 Скрипка (твори Чайковського).
Брно (341,7) 22-25 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакції не відповідає.
„Вертеп Наших Днів“ Галантиона Чілки і Ле-ле. 115 15-7
Товсте, п'ятниця 9.VIII. 1929.
Залішки, субота, 10.VIII. 1929.

Надніпрянський Хор Котка.
Рава Руська 9. серпня.
Жовква 10. серпня. 228 2-3
Віччання п-ні Марії з Ядубовичів. Насадової в П. Д-р В. Пастушинею, проф. гімн, відбулося для 6-го серпня 1929 р. у Львові. 232 1-1

З нагоди віччання Вн. Я. Мельника з п. Т. Кушніринею в Гузькові зложили присутні зод. 60-70 на інвалідів УГА, а п. Т. Ярикович зод. 50 — на політ. вояків. 231 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

ГОДИННИК ВАШ буде найкраще на правлений у найбільшій годинничарській роботні Івана Зельтеґрайха з Львів, пл. Марійська ч. 3. — З провісний просимо репарації прислати поштою. — Старомодні дамські годинники перероблюємо на ручні. 191 8-7

СТУДЕНТ ТЕХНІКИ — приготував до вступного іспиту на техніку з математичної геометрії. Зголошення до Адм. „Діла“ під „Геометрію“. 221 3-3

ПОШУКУЮ рутинизованого соціалізатора. Посада сейчас до облігати. Д-р С. Брикович адвокат, в Тернополі. Вул. Тарнопольського ч. 7. І. п. 216 2-3

КОНЦИПЕНТА від вересня ц. р. гласде адвокат на провісній. Зголошення з умовинами і референціями слати до Адміністрації „Діла“ під „Адвокат 230“. 187 4-5

ПИСАР, що вміє писати на машині, потрібний для адвоката. Писемні зголошення слати до Адміністрації „Діла“ зі своїм життєписом і порученнями для „старшого адвоката“. 187 6 4-5

В ОКОЛИЦІ Ходорова, парцелюється фізкультур, добрий земля, 8 км білого гостинця до більшого повітового міста (українська тімшанка). Зголошення рефератів до Адміністрації під „Фізкультур“. 230 1-5

БРИЛАНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Дюхривський Розважеский, Львів (Готель „Жорж“) академічна 2. 190 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакції не відповідає.

Спеціаліст снірних, венеричних недуг і косметики
Д-р РОМАН ДОЛЫНЬСКИЙ
орд. від 3-6 попол. вул. Глубока 11
партер. — Квартира лялпа. Дітирва.

Д-р Володимир Пасічяк
розпочав лікарську практику
в Богородчанях
і ординує в домі п. Ротенберга в Радіо 217

АВТОБУСИ І ТЯГАРОВІ
випущені гарантовано собою і лікуєсуюсо — виконує однією тімшанською фабрикою — Ф-ми ІНІТАРІ.
Львів, Валова 23 — Доставка до Львів, Львів. Поштові в сплату — Удільники. Поштові в сплату — Удільники. Поштові в сплату — Удільники. Поштові в сплату — Удільники. 174

Подяка.

Отсея складаємо широкі подяки за оборонний Вн. П. Д-р Проф. В. Савицькому і Д-р С. Шульгічову за ліквідацію оборону в нашій армії. Осип Грицьук, Володимир Куряк, Осип Гнат Стецур, Андрій Шерш.

Ширіть наш часопис!